

ԱՆԱՀԻՏ ԱՔՐԱՀԱՍՅԱՆ

«ԴԻՎԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ
ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՄԱՆ
ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐ» ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ
ՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՈՒՂԵՅՈՒՅՑ

ԵՐԵՎԱՆ

2013

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

*Միջազգային հարաբերությունների ֆակուլտետ
Դիվանագիտական ծառայության և
մասնագիտական հաղորդակցման ամբիոն*

ԱՆԱՀԻՏ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

«ԴԻՎԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՄԱՆ
ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐ» ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ
ՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ

Երևան

2013

Հրատարակության և երաշխավորել ԵՊՀ
միջազգային հարաբերությունների
ֆակուլտետի գիտական խորհուրդը

ՀՏԴ 327(072)
ԳՄԴ 66.4
Ա 161

ԱՆԱՀԻՏ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ
Ա 161 Դիվանագիտական հաղորդակցման հիմունքներ
դասընթացի մեթոդական ուղեցույց/
Ա.Աբրահամյան; ԵՊՀ. – Եր.: Լիմուշ, 2013.- 43 էջ:

ՀՏԴ 327(072)
ԳՄԴ 66.4

ISBN 978-9939-64-159-1

© Անահիտ Աբրահամյան, 2013

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Օտար լեզուների ուսուցումն անհատի կրթության անհրաժեշտ բաղադրիչներից մեկն է: Տարեցտարի մեծանում է օտար լեզուների՝ որպես հաղորդակցման, ճանաչման, ինքնադրսևորման միջոցի դերը:

Միջմշակութային հաղորդակցման, տարբեր երկրներում ապրող մարդկանց անձնական շփումների ներկայիս աննախադեպ հնարավորությունների պայմաններում օտար լեզվի (մասնավորապես անգլերենի) դասավանդումը ձեռք է բերում որոշակի ուղղվածություն իր ուրույն խնդիրներով: Ոչ վաղ անցյալում առանձնակի կարևորվում էին օտար լեզվով կարդացածը ճիշտ ընկալելը, գրավոր խոսքը գրագետ շարադրելը, հմտորեն ու վարժ թարգմանություն կատարելը, քերականական խոր գիտելիքներ ունենալը, և, բնականաբար, դասավանդումն առաջին հերթին միտված էր սովորողի մեջ համապատասխան հմտություններ մշակելուն: Այսօր օտար լեզու սովորողը պետք է ունենա կայուն և խոր գիտելիքներ լեզվախոսքային բոլոր ոլորտներում, ընդ որում ուսուցման առանցքային նպատակներ են դառնում հաղորդակցական և լսելով ընկալման հմտություններն ու կարողությունները:

Դիվանագետների և միջազգայնագետների համար օտար լեզվին (լեզուներին) և մասնավորապես անգլերենին տիրապետելը հրամայական պահանջ է, առանց որի դժվար և անգամ անհնարին է պատկերացնել նրանց հաջող ու լիարժեք աշխատանքային գործունեությունը:

Միջազգային հարաբերությունների ֆակուլտետի 2-րդ կուրսում (երրորդ և չորրորդ կիսամյակներում) ըստ «Դիվանագիտական հաղորդակցում» ծրագրի (Ա. Աբրահամյան) նախատեսված

Է դասավանդել «Մասնագիտական հաղորդակցման հիմունքներ» դասընթացը, որի դասավանդումը կատարվում է Ա. Աբրահամյանի, Գ. Մելիք-Բախշյանի, Ռ. Մելիքյանի «Դիվանագիտական հաղորդակցում» («Diplomatic Intercourse») դասագրքով: Սույն ուղեցույցը ներկայացնում է «Մասնագիտական հաղորդակցման հիմունքներ» դասընթացի պլանը և մեթոդական մեկնաբանություններ ու ցուցումներ:

«ԴԻՎԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՄԱՆ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐ» ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՄԱՍԻՆ

Դասընթացը՝ 192 ժամ ընդհանուր ժամաքանակով, նախատեսված է 3-րդ և 4-րդ կիսամյակների համար:

Դասընթացում ուսումնասիրվում է դիվանագիտական հաղորդակցման լեզուն՝ իր առանձնահատկություններով: Հատուկ ուշադրություն է դարձվում մասնագիտական բառապաշարին: Մանրամասն դիտարկվում են դիվանագիտական հաղորդակցման կարևորագույն ոլորտները՝ դիվանագիտական խորհրդածոդովը, դիվանագիտական համաժողովը, բանակցությունը՝ իր տարբեր տեսակներով, միջնորդությունը և այլն: Յուրաքանչյուր թեմայի ուսուցման ընթացքում նախատեսվում են պետական գործիչների և դիվանագետների ելույթների, խորհրդածոդովների և բանակցությունների տեսաերիզների դիտում և քննարկում:

Դասընթացն ընդգրկում է հետևյալ թեմաները.

Լեզու և քաղաքականություն: Դիվանագիտության լեզու. դիվանագետների հաղորդակցման լեզու, մասնագիտական բառապաշար, թերասություններ: Դիվանագիտական խոսքում թերասությունների օգտագործման առավելություններն ու թերությունները: «Քաղաքականապես ճիշտ» լեզվի պահանջը մեր օրերում: Անգլերենը՝ որպես դիվանագիտական հաղորդակցման առաջատար լեզու աշխարհում: Լեզվական խոր գիտելիքների անհրաժեշտությունը դիվանագետի համար: Մտքերը տրամաբանորեն շարադրելու ունակության և համոզիչ խոսքին տիրապետելու կարևորությունը դիվանագետի պաշտոնական հանդիպումների, ելույթների, անձնական շփումների, ոչ պաշտոնական զրույցների ժամանակ: Դիվանագիտական հաղորդակցմանն առնչվող լեզվական պրոբլեմները:

Դիվանագիտական հաղորդակցման «բարձրագույն ատյանները» դիվանագիտական խորհրդաժողովները և համաժողովները: Դրանց տարբերությունները: Մեծ թվով պատվիրակությունների ընդգրկվածությունը և կարևոր խնդիրների քննարկումը՝ որպես դիվանագիտական խորհրդաժողովների բնորոշ առանձնահատկություն:

Խորհրդաժողովների տեսակները՝ երկկողմ կամ բազմակողմ, որոշակի հարցի առնչությամբ հրավիրված կամ մշտական, բարձրագույն ղեկավարների կամ ավելի ցածր պաշտոնյաների մակարդակով, չեզոք գոտում կամ ոչ չեզոք վայրում: Միջազգային համաժողովը՝ որպես հույժ կարևոր խորհրդաժողով՝ արտգործնախարարների, երբեմն՝ պետությունների ղեկավարների կամ միապետերի մասնակցությամբ:

Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր ասամբլեան՝ աշխարհի ամենահրատապ խնդիրների քննարկման խորհրդարան: Քննարկվող հարցերի վերաբերյալ որոշումների ընդունման կարգը: Փոխհամաձայնությունը՝ որպես պաշտոնական քվեարկության այլընտրանք: Նիստերի գումարման կարգը: Հատուկ կամ արտահերթ նիստերի գումարումը: Գլխավոր ասամբլեայի հանձնաժողովները:

Բանակցությունը՝ որպես դիվանագիտության կարևորագույն գործառույթ: Բանակցությունների փուլերը՝ նախնական բանակցություններ, բուն «բանակցային սեղանի շուրջ» բանակցություններ: Բանակցային գործընթացի ամրապնդումը: Բանակցային գործընթացին օժանդակող և այդ գործընթացը խոչընդոտող հանգամանքներ: Փակուղային իրավիճակ և դրա հաղթահարման եղանակները: Բանակցողի դերը բանակցությունների ընթացքում: Բանակցային հմտություններ. պատմական ակնարկ, նոր մոտեցումներ: Բանակցային ոճեր: Դիվանագիտական բա-

նակցություններ վարելու ազգային առանձնահատկությունները: Բանակցելու հմտությունների և արդյունավետ գործելակերպի ուսուցման եղանակները:

Միջնորդություն՝ երրորդ՝ անկողմնակալ կողմի՝ միջազգային կամ ներպետական հակամարտության բանակցային կարգավորմանը միտված գործունեությունը: Միջնորդական առաքելության գործունեության առանձնահատկությունները մեր օրերում: Միակողմ և բազմակողմ միջնորդություններ: Միջնորդություն իրականացնողը՝ որպես «լիիրավ բանակցող կողմ» հակամարտության կարգավորմանն ուղղված բանակցություններում: Կատարյալ միջնորդին բնորոշ առանձնահատկությունները՝ անաչառություն, ազդեցիկություն, հարցի կայուն կարգավորմանը հասնելու նվիրվածություն ու մեծ մղում, հաստատուն ուշադրություն հակամարտության կարգավորման ողջ ընթացքում: Թերություններ միջնորդական առաքելության իրականացման հարցում: Հակամարտության կարգավորմանն ուղղված գործընթացում *հասունացած պահ* և *վաղաժամ միջնորդություն* հասկացությունները: Միավորված ազգերի կազմակերպության կանոնադրության հոդվածները միջնորդության վերաբերյալ:

Հեռահաղորդակցումը՝ որպես դիվանագիտության վարման կարևորագույն կապուղի: Ուղիղ հեռահաղորդակցման ժամանակակից միջոցները՝ հեռախոս, հեռապատճեն, էլեկտրոնային փոստ, ռադիո- և հեռուստատեսային հեռարձակումներ, ինտերնետային պաշտոնական կայքեր, թեժ գծեր, տեսախորհրդակցություններ և այլն: Առօրյա պայմաններում դիվանագիտական հեռահաղորդակցման լայն կիրառությունը: Ուղիղ հեռահաղորդակցման սահմանափակ կիրառումը թշնամական պետությունների, հակամարտող կողմերի միջև և ճգնաժամային իրավիճակներում:

ԼԵԶՎԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐ

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՁԵՎԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Հոդ: Հոդի գործածության ընդհանուր օրինաչափությունները: Հոդի յուրահատուկ կիրառությունները:

Բայ: Բայի անդեմ ձևերը: *Անորոշ դերբայ:* Անորոշ դերբայի քերականական կարգերը: Անորոշ դերբայի շարահյուսական կիրառությունները: *Գերունդ:* Գերունդի քերականական կարգերը: Գերունդ և անորոշ դերբայ: Գերունդի շարահյուսական կիրառությունները: Գերունդով ստորոգելիական կառույցներ: *Ածականական դերբայ:* 1-ին և 2-րդ դերբայների քերականական կարգերը: Ածականական դերբայ և գերունդ: Ածականական դերբայի շարահյուսական կիրառությունները: Ածականական դերբայով դերբայական դարձվածներ:

Եղանակավորող բայեր: Առաջարկի, հավանականության, հնարավորության/անհնարիության իմաստների արտահայտումը եղանակավորող բայերով:

ՇԱՐԱՀՅՈՒՍՈՒԹՅՈՒՆ

Նախադասության գլխավոր անդամներ: Բայի անդեմ ձևով արտահայտված ստորոգյալ: Բաղադրյալ անվանական ստորոգյալ: Բայի անդեմ ձևերով արտահայտված ստորոգելիական կառույցներ:

Նախադասության երկրորդական անդամներ: Բայի անդեմ ձևերով արտահայտված խնդիրներ: Բայի անդեմ ձևերի գործածությունը բարդ խնդրի մեջ:

Որոշիչ: Անորոշ դերբայի և ածականական դերբայի պարագայական գործածությունը:

Բարդ ստորադասական նախադասություն: Ստորադասական եղանակը ենթակա, ստորոգյալ, ինդիք, որոշիչ, պարագա (պայմանի, նպատակի, համեմատության, զիջման, ձևի) երկրորդական նախադասություններում:

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՈՒՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ԲԱՆԱՎՈՐ ԽՈՍՔ

ՄԵՆԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ

- ✓ կարողանալ վերարտադրել լսած, դիտած կամ ընթերցած նյութը
- ✓ կարողանալ կազմել կապակցված խոսք (նկարագրություն, իրադարձությունների ներկայացում, բացատրություն, դատողություն, կարճ հրապարակախոսական ելույթ)

ԵՐԿԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ

- ✓ կարողանալ սկսել, շարունակել և ավարտել գրույցը
- ✓ կարողանալ արտահայտել որևէ գործողության կամ իրադարձության ցանկալի/անցանկալի, անհրաժեշտ, հրատապ, պարտադիր, հավանական/անհավանական լինելը

ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

- ✓ կարողանալ ընթերցանության տարբեր տեսակներով (մանրագին, տեղեկատվական, թռուցիկ) կարդալ և հասկանալ ուսումնական, հասարակական-քաղաքական, մասնագիտական տեքստեր

ՀՄԵԼՈՎ ԸՆԿԱԼՈՒՄ

- ✓ կարողանալ հասկանալ ընդհանուր և մասնագիտական ոլորտներին վերաբերող մենախոսության հիմնական բովանդակությունը, հաղորդված տեղեկատվությունը
- ✓ կարողանալ հասկանալ ընդհանուր և մասնագիտական թեմաներով ոչ պաշտոնական գրույցները

ԳՐԱՎՈՐ ԽՈՍՔ

- ✓ կարողանալ գրավոր շարադրել անցած լեզվական նյութի վրա հիմնված անձանոթ տեքստի բովանդակությունը
- ✓ կարողանալ հանձնարարված թեմաներով տարբեր բնույթի տեքստեր կազմել, մասնավորապես էսսե գրել
- ✓ կարողանալ շարադրել անգլերեն տեքստի հակիրճ բովանդակությունը հայերեն և հայերեն տեքստին՝ անգլերեն

«DIPLOMATIC INTERCOURSE» ԴԱՍԱԳՐՔԻ ՄԱՍԻՆ

«Diplomatic Intercourse» դասագիրքը բաղկացած է 10 գլուխներից. յուրաքանչյուր գլխի առաջին բաժինը ընդգրկում է դիվանագիտական հաղորդակցմանը, պետությունների միջև դիվանագիտական շփումներին, արտաքին գործերի նախարարության աշխատանքին, երկկողմ, բազմակողմ, հրապարակային դիվանագիտությանը, խոշոր միջազգային կառույցներին առնչվող 3 տեքստ:

Հիմնական տեքստին (Text A) նախորդում է բառացանկ, որում տրվում է տեքստի կարևոր բառերի ու դրանց ածանցյալների, ինչպես նաև գործածական բառակապակցությունների ու արտահայտությունների թարգմանությունը: Տեքստին հաջորդում են վարժություններ, որոնք միտված են դասի լեզվական նյութի յուրացմանը, ուսանողների բառապաշարի հարստացմանը:

Երկրորդ և երրորդ տեքստերի (Text B, Text C) համար նախատված առաջադրանքների մի մասը հաղորդակցական բնույթի է, մյուսների նպատակն է ստուգել տեքստի ընկալումը, ուսանողին սովորեցնել սեղմ ներկայացնել ընթերցած նյութը և այլն:

Յուրաքանչյուր դասի հաջորդում է քերականական հավելված, որտեղ աղյուսակների միջոցով, հակիրճ բացատրություններով ներկայացվում են անգլերենի քերականության այն բաժինները, որոնք սովորողների համար որոշակի դժվարություն են պարունակում: Աղյուսակներին ու բացատրություններին հաջորդում են քերականական վարժություններ:

Քերականական հավելվածին հաջորդում է «Speaker's Corner» բաժինը, որը սովորեցնում է ուսանողներին, թե ինչպես նախապատրաստվել ելույթի, ինչպես հաղթահարել ունկնդիրների առջև խոսելու հետ կապված լեզվական ու հոգեբանական դժվարությունները, ինչպես օգտվել հռետորական հնարներից և այլն:

Դասագրքի յուրաքանչյուր երկրորդ դաս ավարտվում է «Improve Your Writing Skills» բաժնով, որը նվիրված է գրավոր խոսքի հղկմանը, մասնավորապես էսսե գրելու հմտությունների զարգացմանը:

**«DIPLOMATIC INTERCOURSE» ԴԱՍԱԳՐՔՈՎ
ԱՇԽԱՏԵԼՈՒ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՑՈՒՑՈՒՄՆԵՐ**

Բառային աշխատանք

Հիմնական տեքստին (Text A) նախորդող բառացանկում տրվում է կարևոր բառերի, դրանց ածանցյալների, մի շարք գործածական արտահայտությունների թարգմանությունը: Այդ բառացանկի բացատրությանն ու ամրապնդմանը միտված աշխատանքը կատարվում է լսարանում դասախոսի ղեկավարությամբ:

Կարելի է, իհարկե, ուսանողներին նախապես հանձնարարել ծանոթանալ բառացանկին: Մտորն որպես նմուշ ներկայացնում ենք դասագրքի 1-ին գլխի բառային աշխատանքի կատարման օրինակ:

Դասախոսն ուսանողների ուշադրությունը հրավիրում է անգլերենի բառակազմության առանձնահատկությունների վրա: Ուսանողներին բաժանվում է տարբեր խոսքի մասեր կերտող նախածանցների և վերջածանցների աղյուսակը (էջ 17, աղյուսակ 1), այն քննարկվում է, ուսանողները փոքր խմբերով կազմում են նոր բառեր՝ անդրադառնալով խոսքի մասերին մեկ առ մեկ: Ապա կազմակերպվում է քննարկում խմբերի միջև. առաջարկվում է, ասենք, գոյական, որից պետք է կազմել բայ, ածական և այլն (character – characteristic – characterize), կամ նույն գոյականից կազմել հնարավորինս շատ նոր բառեր՝ բացատրելով կամ թարգմանելով դրանք: (employ-employment, employer, employee, unemployed, unemployment, employable, employed և այլն):

Այնուհետև ուսանողները էջ առ էջ քննարկում են դասի նոր բառապաշարը: Առաջարկվում է նոր բառերով ու արտահայտություններով կազմել նախադասություններ, իրադրությունների նկարագրություն: Ապա դասախոսը մի քանի հարց է տալիս ուսանողներին, որոնցում գործածված են նոր բառեր ու արտահայտություններ: Օրինակ՝

1. What prejudices are entrenched in our society?
2. What challenges does humanity face in the 21st century?
3. How do attitudes to life of younger and older generations differ from each other?

Կարելի է շարունակել նույն աշխատանքը՝ ուսանողներին հանձնարարելով կազմել նմանատիպ հարցեր և ուղղել դրանք իրենց ընկերներին:

Նախատեքստային աշխատանք

Նախատեքստային աշխատանքը դասի թեմայի շուրջ դասախոսի կողմից տրվող հարցերով ուսանողներին նախապատրաստում է ընկալելու նոր դասը, ստուգելու դասանյութին առնչվող որոշ գիտելիքներ: Որպես նմուշ առաջարկում ենք հարցեր՝ 1-ին գլխի նախատեքստային աշխատանքը վարելու համար:

1. What are the main functions of MFAs?
2. What do you know about the structure of the Ministry of Foreign Affairs in Armenia?
3. Who is the Foreign Minister of Armenia and what do you know about some of his recent activities?
4. When and where do you think the first MFA came into existence?
5. What were the reasons for the creation of the MFA?
6. Do you imagine your future career in the structure of the MFA in Armenia? In what capacity?

Ուսանողներին բաժանվում են թերթիկներ, որոնց վրա ներկայացված է ՀՀ Արտգործնախարարության կառուցվածքը (աղյուսակ 2, էջ 19) և կազմակերպվում է 6-րդ հարցի կարճ քննարկումը:

«Text A»-ը հանձնարարվում է որպես տնային աշխատանք: Բառապաշարի յուրացումը հիմնականում ստուգվում է առանց թարգմանության՝ հոմանիշներով, հականիշներով, սահմանումներով, արտահայտության կամ նախադասության իմաստն անգլերեն այլ կերպ արտահայտելով (paraphrasing): Որոշ դեպքերում ընդունելի է հատուկ բարդություն ներկայացնող նախադասությունների թարգմանությունը: Դասախոսը կարող է նաև ընտրել

տեքստից որևէ պարբերություն և ուսանողներին հանձնարարել թարգմանել այն՝ հաշվի առնելով անգլերենում և հայերենում նախադասության շարադասության և այլ առանձնահատկություններ:

2-րդ և 3-րդ վարժություններում արտահայտությունները պարզապես թարգմանելը բավարար չէ: Կարելի է ուսանողներին խնդրել՝ հիշել, թե դասում ինչ համատեքստում են գործածվել որոշ արտահայտություններ. կարելի է հանձնարարել այդ արտահայտություններով իրադրությունների նկարագրություններ կազմել կամ խնդրել ուսանողներին՝ միմյանց հարցեր տալ՝ օգտագործելով որոշ արտահայտություններ:

5-րդ վարժությունը (որի պահանջն է՝ համապատասխանեցնել բառն իր բացատրությանը) կատարելուց հետո կարելի է ստուգել՝ արդյոք նոր բառերն ամրապնդված են, թե ոչ՝ ընթերցելով բառը և խնդրելով տալ դրա բացատրությունը, կամ ընդհակառակը:

Բոլոր գլուխների 6-րդ վարժությունները բովանդակային առումով մոտ են դասի թեմային, լրացուցիչ տեղեկություններ և գիտելիքներ են հաղորդում տվյալ գլխի թեմայի շրջանակներում: Ուստի վարժության բուն հանձնարարությունը կատարելուց հետո (այն է՝ բացթողումները լրացնել ճիշտ բառաձևերով) կարելի է այդ փոքր և ամփոփ տեքստերը դարձնել քննարկման առարկա՝ տեքստերի նյութը առավելագույնս ամրապնդելու նպատակով:

«Text B». այս տեքստերի ընթերցումը հարկ է հանձնարարել որպես տնային աշխատանք, որպեսզի ուսանողներն արդեն ծանոթ լինեն դասի լեզվական նյութին, բովանդակությանը և լսարանում կարողանան ակտիվ մասնակցել քննարկումներին:

7-րդ վարժության պահանջն է՝ կազմել 10 հարց «Text B»-ի բովանդակության շուրջ: Առաջադրանքը կարելի է դարձնել բազմազան՝ ամեն դասի համար կատարման որևէ տարբերակ ընտրելով: Նշենք վարժությունը կատարելու երկու տարբերակ. դասախոսը կարող է ավելացնել իր լուծումները:

ա) Խումբը բաժանվում է երկու մասի, որոնցից յուրաքանչյուրը տեքստի վերաբերյալ 10-ական հարց է նախապատրաստում: Ապա առաջին խմբից հարց է ուղղվում մրցակից խմբին: Հարցին պատասխանելուց հետո երկրորդ խմբի ուսանողներից մեկն է հնչեցնում իրենց հարցը: Հաջորդաբար տրվում են մնացած հարցերը, և յուրաքանչյուր պատասխանից հետո ցանկալի է լսել հարցադրողի լրացումները կամ ուղղումները, եթե պատասխանը լիարժեք չէ:

բ) Ուսանողներից մեկը հանդես է գալիս որպես որևէ ոլորտի հայտնի մասնագետ, բարձրաստիճան պաշտոնյա և այլն: Բոլոր ուսանողները տեքստի վերաբերյալ իրենց հարցերը նրան են ուղղում: Կարելի է փոփոխել առաջադրանքի կատարման տարբերակը. «հայտնի մասնագետը» կամ «բարձրաստիճան պաշտոնյան» կարող են ունենալ իրենց թարգմանիչները, որոնք հարց-պատասխանները թարգմանում են անգլերենից հայերեն և հակառակը:

«Text C». այս դասը հանձնարարվում է որպես տնային աշխատանք: Այնուհետև լսարանում այն լեզվական առումով քննարկելուց և անհրաժեշտ բացատրություններից հետո ուսանողները կատարում են 9-րդ վարժությունը, որոշում են, թե արդյոք պնդումները համապատասխանում են տեքստին, ճիշտ են, թե

ոչ: Ուսանողները պետք է հիմնավորեն իրենց ընտրությունը փաստարկներով, տեքստից մեջբերումներով:

10-րդ վարժությունը, որի պահանջի համաձայն՝ ուսանողները 4-5 նախադասությամբ պետք է ներկայացնեն տեքստի հիմնական բովանդակությունը, սովորեցնում է նրանց քննադատաբար կարդալ նյութը, կարողանալ տարբերել գլխավորը երկրորդականից: Ցանկալի է, որ առաջին անգամ այս վարժությունը կատարվի լսարանում, դասախոսի հետ քննարկվեն յուրաքանչյուր նախադասության համար ուսանողների կողմից առաջարկվող տարբերակները, որոշվի լավագույնը: Հարկ է ընթերցել կազմված տեքստն ամբողջությամբ, կատարել շտկումներ, եթե կա դրա անհրաժեշտությունը: Հաջորդ 1-2 գլուխների համապատասխան վարժության կատարումը նույնպես նպատակահարմար է ստուգել լսարանում, մինչև ուսանողների մեջ մշակվի նման աշխատանք կատարելու անհրաժեշտ հմտություն:

Ստուգման տարբերակներ.

ա) Հաջորդաբար ընթերցվում են դասի համառոտ շարադրանքները. յուրաքանչյուր տարբերակի ընթերցմանը հաջորդում է քննարկում:

բ) խումբը բաժանվում է 3-4 «ստուգող հանձնաժողովների» յուրաքանչյուր հանձնաժողով քննարկում է իրեն հանձնարարած տարբերակները: Դասախոսը վերահսկում է աշխատանքի ողջ ընթացքը՝ հաջորդաբար մոտենալով հանձնաժողովներին, լսելով նրանց քննարկումը և ուղղորդելով այն: Բարձրաձայն ընթերցվում են հանձնաժողովների կողմից ամենաբարձր գնահատված աշխատանքները:

Աղյուսակ 1

Suffixes=affixes and prefixes	Meanings of the affixes	Base word/root	New word
Suffixes			
Noun forming			
-ion	Act of; state of; result of an action	correct	Correction
-tion		produce	Production
-ation		found	Foundation
-sation		realize	Realization
-cation		clarify	clarification
-sion		decide	Decision
Suffixes			
-ment		punish	punishment
-ity	State of; quality	responsible	responsibility
-ness	State; quality	sad	Sadness
-ship	State; condition; quality; office; ability	friend	Friendship
-ary	A certain quality; place where	diction	Dictionary
-ory		deposit	Depository
-ist	One who; that which	art	Artist
-ant		assist	Assistant
-ent		preside	President
-er	A person who; a thing that	organize	Organizer
-or		detect	Detector
-ee	The receiver of the action; a person in a certain condition	employ	Employee
-y	Quality of condition; act of doing something; a collective body	recover	Recovery
-age	Act; condition; amount; number;	pass	Passage

	cost of		
-ure	State of; act; process; rank	fail	Failure
-ance	Action; process; quality; state	appear	appearance
-ence		differ	Difference
Adjective forming			
-ic	Like; nature of	base	Basic
-al	Relating to	tradition	Traditional
-able	Able to; can	rely	Reliable
-ible		divide	Divisible
-ary	Relating to; connected with	imagine	Imaginary
-ory		explain	explanatory
-ful	Full of; characterized by; having	beauty	Beautiful
-ive	Causing; making	create	Creative
-ous	Possessing the quality of; related to	nerve	Nervous
-ant		ignore	Ignorant
-ent		depend	Dependent
-ward	In the direction of; toward	east	Eastward
Verb forming			
-ify	Making; giving; having; becoming	electric	Electrify
-ise	To make; to become	summary	summarize
-en	Make; cause; be, have the quality of	Dark	Darken
-ate	To cause; to make	Liquid	Liquidate
-ly		Regular	Regularly
Prefixes			
dis-	Forms negatives	Agree	Disagree
un-	Mean “not”; “the opposite of”	Able	Unable
in-		Direct	Indirect
im-		possible	Impossible
ir-		Regular	Irregular
il-		Legal	Illegal

Աղյուսակ 2

List of Diplomatic positions of the Republic of Armenia

Contemplative positions	Positions-by-office
Deputy Foreign Minister	Secretary-General of MFA
Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary	Head of the Staff
Permanent representative to International organizations	Deputy head of the Staff
Councillor to Foreign Minister	Extraordinary envoy and Plenipotentiary minister
Spokesman to the Foreign Minister	Charge d'affaires
Assistant to the Foreign Minister	Consul General
	Councillor
	Consul
	Vice Consul
	Consular agent
	Head of Department
	First Secretary
	Second Secretary
	Third Secretary
	Atacheé

Քերականական հավելված

Բոլոր գլուխների քերականական հավելվածներում քերականական նյութը ներկայացված է աղյուսակների միջոցով՝ սեղմ ու մատչելի: Աղյուսակներում ներկայացված նյութի քննարկմանը նախորդում է դասախոսի կողմից քերականական տվյալ երևույթի հակիրճ բացատրությունը, որն ընդմիջվում է լսարանին ուղղ-

ված հարցերով՝ ուսանողների գիտելիքները պարզելու և նյութի բացատրությանը նրանց ակտիվ մասնակցությունն ապահովելու համար: Այնուհետև քննարկվում են աղյուսակները. այս աշխատանքը տարբեր խմբերում տարբեր խորությամբ ու մանրամասնությամբ է կատարվում՝ ըստ ուսանողների քերականական գիտելիքների մակարդակի (աղյուսակների թռուցիկ քննարկումից մինչև յուրաքանչյուր երևույթի հանգամանակից բացատրություն): Համոզվելու համար, որ բոլոր ուսանողները լիովին ըմբռնել են նյութը, կարելի է աղյուսակներով աշխատանքը շարունակել հետևյալ կերպ. ուսանողներին հանձնարարում են ծածկել աղյուսակների աջ կողմը, որտեղ քննվող քերականական նյութի հետ կապված օրինակներ են բերվում և առաջարկում յուրաքանչյուր կետի համար կազմել օրինակներ: Այնուհետև խնդրում են ծածկել աղյուսակների ձախ կողմը. ուսանողները կարդում են աղյուսակում բերված օրինակները և բացատրում համապատասխան կանոնները: Հարկ է հարց-պատասխաններով, քննարկումներով շարունակել աղյուսակներով աշխատանքը, մինչև բոլոր ուսանողները ըմբռնեն տվյալ քերականական նյութը:

Եթե դասի քերականական հավելվածում աղյուսակներից բացի կան լրացուցիչ արտահայտություններ (ինչպես, օրինակ՝ I, III, VI գլուխներում), անհրաժեշտ է քննարկել այդ արտահայտությունները, ամրապնդել դրանք թարգմանելով, հարց-պատասխաններով, նախադասություններ կազմելով և այլն:

Քերականական հավելվածի վարժությունները կատարելիս նույնպես չպետք է սահմանափակվել վարժության, առաջադրանքի կատարումը ստուգելով. ուսանողները պետք է կարողանան հստակ բացատրել և հիմնավորել իրենց գրած յուրաքանչյուր տարբերակի ընտրությունը:

Դասախոսի նախաձեռնությամբ և ընտրությամբ կարելի է յուրաքանչյուր թեմայի շուրջ լրացուցիչ վարժություններ հանձնարարել, եթե դասախոսը զգում է, որ տվյալ քերականական նյութի լիարժեք ըմբռնման համար առաջարկվող վարժությունները բավարար չեն:

Speaker's Corner

Այս բաժինը ուսանողներին սովորեցնում է կառուցել դիպուկ, հստակ, համոզիչ ու տրամաբանորեն կոտ ելույթ, հաղթահարել ամբիոնից խոսելու հետ կապված լեզվական ու հոգեբանական դժվարությունները, օգտվել հռետորական հնարներից՝ խոսքը առավել տպավորիչ դարձնելու համար:

Առաջին դասի ընթացքում, մինչև դասագրքի նյութի քննարկմանն անցնելը, ուսանողների հետ զրույց է անցկացվում միջազգայնագետի, դիվանագետի համար հռետորական արվեստի հմտություններին տիրապետելու կարևորության մասին: Զրույցը կարող է ընթանալ հետևյալ հարցերի շուրջ.

1. Why is it essential for a diplomat to be a good public speaker?
2. Are great public speakers born or made?
3. What makes a speech impressive and memorable?
4. In your opinion which is more important in a speech: the content or the manner of delivery?
5. Some people consider the beginning of the speech to be the most crucial, others attach greater importance to an impressive ending. What is your opinion?
6. Please, name some successful public speakers and explain what makes their speeches memorable.

Նպատակահարմար ենք համարում այս զրույցից հետո ուսանողների համար միացնել ձայնագրություն՝ հայտնի քաղաքական գործիչների ելույթներից հատվածներով: Այս աշխատանքի համար հարմար է 4 քաղաքական գործիչների (Ջ. Քենեդի, Մ. Լյութեր Քինգ, Մ. Թետչեր, Ն. Մանդելա) ելույթներից կարճ հատվածներ ընդգրկող ձայնագրությունը:

1. In the long history of the world, only a few generations have been granted the role of defending freedom in its hour of maximum danger. I do not shrink from this responsibility – I welcome it. I do not believe that any of us would exchange places with any other people or any other generation. The energy, the faith, the devotion, which we bring to this endeavor will light our country and all who serve it – and the glow from that fire can truly light the world. And so, my fellow Americans, ask not what your country can do for you – ask what you can do for your country. My fellow citizens of the world, ask not what America will do for you – but what together we can do for the freedom of man.

(John F. Kennedy, Washington DC, 20.1.61)

2. I say to you today, my friends... so even though we face the difficulties of today and tomorrow, I still have a dream. It is a dream deeply rooted in the American dream. I have a dream that one day this nation will rise up and live out the true meaning of its creed. We hold these truths to be self-evident; that all men are created equal. I have a dream that one day on the red hills of Georgia the sons of former slaves and the sons of former slave owners will be able to sit down together at the table of brotherhood. I have a dream that one day even the state

of Mississippi, a state, sweltering with the heat of injustice, sweltering with the heat of oppression, will be transformed into an oasis of freedom and justice. I have a dream that my four little children will one day live in a nation where they will not be judged by the colour of their skin but by the content of their character. I have a dream today.

(Martin Luther King, Washington DC, 28.8.63)

3. These are the two great challenges of our time – the moral and political challenge, and the economic challenge. They have to be faced together and we have to master them both. What are our chances of success? It depends on what kind of people we are. What kind of people are we? We are the people that in the past made Great Britain the workshop of the world, the people who persuaded others to buy British, not by begging them to do so, but because it was best. We are the people who have received more Nobel prizes than any other nation except America, and head for head we have done better than America, twice as well in fact. We are the people, who among other things invented the computer, the refrigerator, the electric motor, the stethoscope, rayon, the steam turbine, stainless steel, the tank, television, penicillin, radar, the jet engine, hovercraft, float glass, carbon fibers, et cetera – and the best half of Concorde.

(Margaret Thatcher, Blackpool, 10.10.75)

4. We are both humbled and elevated by the honour and privilege, that you, the people of South Africa, have bestowed on us, as the first president of a united, democratic, non-racial and non-sexist South Africa, to lead our country out of the valley of darkness. We understand it still that there is no easy road to freedom. We

know it well that none of us acting alone can achieve success. We must therefore act together as a united people, for national reconciliation, for nation building, for the birth of a new world. Let there be justice for all. Let there be peace for all. Let there be work, bread, water and salt for all. Let each know that for each the body, the mind and the soul have been freed to fulfil themselves. Never, never and never again shall it be that this beautiful land will again experience the oppression of one by another...

(Nelson Mandela, Pretoria, 10.5.94)

Չայնագրությունը լսելուց հետո կարելի է քննարկել ելույթները հետևյալ հարցերի շուրջ.

1. Which of the speakers made the greatest impression on you? Why?
2. Which of the 4 speakers was the least impressive ? Why?
3. What impressed you most in the speeches? Voice? Manner of delivery ? Style of speech? Contents? Anything else?
4. Which of the speakers would succeed in making you believe in him/her, follow him/her? Which of them would fail? Why?

Դասագրքի այս բաժնի հատվածները պետք է քննարկել ամենայն մանրամասնությամբ՝ ապահովելով բոլոր ուսանողների ակտիվ մասնակցությունը: Բաժնի առաջադրանքներից հարկ ենք համարում հատկապես անդրադառնալ 15- ըր վարժության կատարմանը:

Առաջին մի քանի դասերի ընթացքում ցանկալի է անփոփոխ թողնել առաջադրանքի պահանջը. «Talk Show»-ի ժամանակ ուսանողները առաջադրված թեմայի շուրջ ելույթ են ունենում մոտ 5 րոպե տևողությամբ նախապատրաստված խոսքով, որին հա-

ջորդում են ունկնդիրների հարցերը: Կարելի է ստեղծել 3-4 ուսանողներից բաղկացած հանձնաժողով, որը գնահատում է բոլոր ելույթները (հաշվի առնելով յուրաքանչյուր ելույթի բովանդակությունը, սպավորիչ ու համոզիչ լինելը, հոետորակա՛ն հնարների օգտագործումը, ունկնդիրների հարցերին պատասխանելը): Վերջում հանձնաժողովը հայտարարում է արդյունքները՝ ընդհանուր գծերով մեկնաբանելով դրանք:

Մի քանի դաս հետո, երբ ուսանողները հմտանում են աշխատանքի այս կաղապարին, կարելի է բազմազանություն մտցնելու նպատակով փոփոխել առաջադրանքի պահանջը : Այսպես, օրինակ, կարելի է 3-ական ուսանողներից կազմել փոքր խմբեր, որոնց անդամներից յուրաքանչյուրն ունի իր հատուկ առաջադրանքը՝ ուսանողներից մեկը հիմնական զեկուցողն է, երկրորդը պատասխանում է մյուս խմբերից իրենց ուղղված հարցերին, երրորդը ամփոփում է իր խմբի ողջ ելույթը՝ ներառյալ հարցերը: Աշխատանքը առավել բազմազան դարձնելու նպատակով կարելի է քննարկվող հարցերի մեջ ընդգրկել տվյալ գլխի բոլոր երեք վարժություններում ամփոփված թեմաները՝ այսպիսով բոլոր խմբերի թեմաները կլինեն տարբեր, իսկ քննարկումը՝ ավելի հետաքրքիր:

Հնարավոր են «Speaker’s Corner» բաժնի առաջադրանքների կատարման այլ տարբերակներ ևս՝ ըստ դասախոսի հայեցողության:

Improve Your Writing Skills

«Improve Your Writing Skills» բաժինը միտված է գրավոր խոսքի հղկմանը, մասնավորապես էսսե գրելու հմտությունների զարգացմանը:

Առաջին դասի ժամանակ դասախոսը բացատրում է ուսանողներին էսսե գրելու հիմնական սկզբունքները, հինգ պարբերությունից բաղկացած էսսեի կառուցվածքը, ընդհանուր տեղեկություններ է հաղորդում էսսեի տարատեսակների մասին:

16-րդ վարժությունը (էջ 32) կատարելուց և նմուշ էսսեի կառուցվածքը ամենայն մանրամասնությամբ քննարկելուց հետո կարելի է ուսանողներին բաժանել փոքր (3-4 ուսանողից կազմված) խմբերի, յուրաքանչյուր խմբին տալ տարբեր էսսեներ, հանձնարարել քննարկել դրանց կառուցվածքը: Աշխատանքի վերահսկումը կատարվում է հաջորդաբար մոտենալով խմբերին և լսելով ու ուղղորդելով քննարկումը:

Յուրաքանչյուր գլխում հանձնարարվում է 2 թեմա, որոնցից մեկի շուրջ ուսանողները պետք է էսսե գրեն: Հարկ է բժախնդրորեն ստուգել այդ գրավոր աշխատանքները և քերականական, լեզվական, բառապաշարային սխալներից բացի նշել ու բացատրել կառուցվածքային սխալները: Ուսանողը պետք է սովորի պահպանել շարադրանքի ամբողջականությունը, ապահովել տրամաբանական կապը ինչպես յուրաքանչյուր պարբերության գլխավոր նախադասության և հիմնավորող նախադասությունների, այնպես էլ պարբերությունների միջև: Պարբերաբար պետք է անդրադառնալ այն միջոցներին (կապող բառեր), որոնք ապահովում են մտքի տրամաբանական հաջորդականությունը:

Էսսեների ստուգումը կարելի է երբեմն հանձնարարել հենց իրենց՝ ուսանողներին: Օրինակ՝ 3 հոգուց բաղկացած փոքր հանձնաժողովները կարող են ստուգել աշխատանքների իրենց հանձնարարված բաժինը՝ բացի սխալներից նշելով նաև իրենց բոլոր դիտարկումները և քննարկելով դրանք դասախոսի հետ:

Վերջին դասի ժամանակ կարելի է կազմակերպել էսսե գրելու մրցույթ: Եթե նախորդ նմանատիպ աշխատանքները հանձ-

նարարվում էին տանը կատարելու համար, ապա միցույթը, բնականաբար, անցկացվում է լսարանում և ուսանողներին տրվում է սահմանափակ ժամանակ՝ աշխատանքը գրելու համար: Լավագույն էսսեյի հեղինակը ստանում է առաջին մրցանակ՝ վկայական և փոքր խրախուսական պարգև:

Կարելի է նաև նմանատիպ մրցույթ կազմակերպել նույն ծրագրով սովորող բոլոր խմբերի միջև: Մրցակցային մթնոլորտը, լավագույն աշխատանքները գնահատելն ու խրախուսելն ուսանողների մեջ ստեղծում է այն դրական լիցքերը, ոգևորությունը, որոնք նրանց արդյունավետ աշխատանքի կարևոր երաշխիքներից են:

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՅՈՒՐԱՑՄԱՆԸ ՆՊԱՍՏՈՂ ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ

ա) Կլոր սեղան

Կլոր սեղանի քննարկումները մեծապես նպաստում են ուսանողների հաղորդակցական հմտությունների զարգացմանը, մասնագիտական թեմաներով ազատ ու անկաշկանդ շփում իրականացնելուն: Մինչև նման աշխատանք կազմակերպելը դասախոսն ուսանողներին ընդհանուր գծերով ներկայացնում է նման քննարկումների ընթացակարգը, բացատրում է քննարկումը նախագահողի դերն ու պարտականությունները: Այնուհետև հանձնարարվում է քննարկման թեման, որոշվում է նախագահողը և բաշխվում են մասնակիցների դերերը: Նախագահողը ստանում է թերթիկ, որտեղ հստակ ցուցումներ կան, թե ինչ արտահայտություններով կարելի է բացել քննարկումը, ինչպես վարել և ավարտել այն: Ստորև ներկայացնում ենք նման մեկ տարբերակ:

Chairperson

Ladies and Gentlemen,

I now declare open the round table devoted to the subject _____:

On behalf of the University allow me to express our great appreciation for your presence here today and for the contributions you are ready to make to the coming discussion.

The questions to be debated today are highly controversial and allow for a variety of opinions. The questions to be debated today are as follows _____:

I propose a time limit on statement of position of 2 minutes and one minute for all other speakers during the debate.

Is that agreed? Thank you.

Will participants please identify themselves clearly to the Chair if they wish to speak or ask a question.

I call Mr. ...

Mr. ..., thank you for that stimulating speech.

I now welcome Mr. ... Mr. ..., you have the floor.

May I remind the participants please to identify themselves clearly to the Chair if they wish to ask a question or make an objection.

Does anyone else wish to speak?

We can't all speak at once; Mr. ... Would you like to speak first?

I shall have to call you to order, Mr. ...

To sum up our discussion today, it seems we all agreed that ...

I declare the discussion closed. Thank you, Ladies and Gentlemen.

Ներկայացնում ենք կլոր սեղանի քննարկումների 4 թեմաներ՝ որոշակի դերաբաշխմամբ: Յուրաքանչյուր մասնակցի դիմաց տրվում է քննարկվող հարցի շուրջ նրա ընդհանուր դիրքորոշումը:

Round-Table Discussion 1

Problem of Drugs

Policeman – Drug-taking breeds all kinds of crime and should be banned.

Diplomat – Drug trafficking has become a global problem. Illegal drug laws should be made much stronger the world over. World governments should conduct joint campaigns against drugs.

Clergyman – The war on drugs can never be won on an inter-national level. It must be won locally.

Human rights activist – The level of crime will be reduced if light narcotics like marijuana, are made legal and the governments give them to addicts free of charge.

Writer – Drug addiction is no worse than alcohol addiction, and people in a democratic society should be free to decide for themselves whether or not to take drugs.

Doctor – Drugs have always been used in medicine to relieve pain, and it will be inhuman to deprive those who are terminally ill of narcotics.

Teacher – People who develop drug problems should have their children taken away from them.

Mother and housewife – It is our children who are the first to fall victims of drug pushers and die of overdose.

Pop singer – Drugs are a blessing for most pop stars as they both stimulate our creative activity, and help many hard working pop stars cope with stressful situations which are plentiful in our profession.

Round-Table Discussion 2

Skinheads Today

Asian student – Skinheads are dangerous juvenile delinquents and should be imprisoned.

Psychologist – Skinheads are sick young people suffering from xenophobia who need medical treatment.

Preacher – Skinheads are physically mature but spiritually retarded young men in need of re-education.

Nationalist – Skinheads are true patriots.

Hair-stylist – Skinheads are like punks and hippies – only a passing fashion.

African diplomat – Skinheads are puppets in the hands of closet racists.

Politician – There is no place for skinheads in a democratic society.

Round-Table Discussion 3

A Salute to Patriotism?

Atheist – Patriotism is like religion; those who believe in it view the rest of us as sinners, condemned to purgatory – or at least to an uncozy predicament in the here and now.

Pacifist – Patriotism and nationalism are identical twins. They infect people with a feeling of superiority, of bellicose pride, that translates into war slogans easy as apple pie.

Politician – Still, we are implored to embrace patriotism. The only way to survive is to get on that wave. We must be more patriotic than our right / left-wing neighbours; No matter the duplicity involved, if we want to effect political change and gain the support of our unenlightened fellow citizens, we should wrap ourselves in the flag.

Patriot – The concept of patriotism – as distinct from nationalism – transports us from petty individualistic concerns to an awareness of a greater, nobler identity that is communal. Individuals do not exist in a vacuum but in a social framework of family, community, and country. Our identities are entwined with these institutions and, to some extent at least, owe them an obligation.

Civil Rights Activist – The notion that one owes an obligation to one's country is absurd. Free will and individual liberty are forsaken in this repressive philosophy, which denies the individual the right to create and develop his own identity. It wants us to believe that inanimate objects – mere social sandboxes – deserve to command our respect, love, and loyalty.

Cosmopolitan – Our obligations should be to ourselves and our fellow living beings, not to some bloodless concoction of bygone rulers. Our identities should be of our own making, not imposed by an ancient cartographer. And our loyalties should not stop at the border.

Historian – It's not just a home-grown affliction. Always a dutiful and willing servant, patriotism has carried the body bags for every modern ruler from Napoleon to Hitler, Stalin to Pol Pot.

Sociologist – Patriotism is the most primitive of passions. It's been around for thousands of years, and these days the sentiment is transmitted in the home, the classroom, the assembly hall, the athletic field, as well as on the radio waves and television screens. No day passes without our being bombarded by some patriotic message or symbol.

Prime Minister – We are forging a new patriotism focused on the potential we can fulfill in the future. For me, this is not about being “cool” or keeping up with the current trends in pop music. It is about being modern and forward – thinking and believing in the future.

Round-Table Discussion 4

The Nature of War

Housewife – Women will always fear war more than men because they are mothers. A woman will always have a baby, her own or her children's, in her arms. She will always be tormented by fear for her children, the fear that one day she might be a witness to their own deaths.

Feminist – Men love war because it allows them to look serious. Because it is the one thing that stops women laughing at them.

Warmonger – War alone brings up to its highest tension all human energy and puts the stamp of nobility upon the peoples who have the courage to face it.

Doctor – War is not an adventure. It is a disease. It is like typhus.

Politician – War is the unfolding of miscalculations.

Psychologist – All wars are boyish, and are fought by boys.

Statesman – Mankind must put an end to war or war will put an end to mankind.

Pacifist – You can no more win a war than you can win an earthquake.

War veteran – I am sick and tired of war. Its glory is all moonshine... War is hell.

Woman-politician – If women ruled the world and we all got massages, there would be no war.

General – To lead an uninstructed people to war is to throw them away.

Քննարկումների ընթացքում դասախոսը յուրաքանչյուր ուսանողի անվան դիմաց նշում է նրա կատարած հիմնական սխալները, թերացումները, ինչպես նաև դրականն ու խրախուսելին:

Քննարկման ավարտից հետո դասախոսն անդրադառնում է յուրաքանչյուր մասնակցի ելույթի հիմնական արժանիքներին և թերություններին՝ դրանով իսկ օգնելով ուսանողներին ավելի հաջող ելույթներ ունենալ հաջորդ քննարկման ժամանակ:

բ) Լսելով ընկալմանը նպաստող աշխատանք

Անգլերեն խոսքը լսելով ընկալելու հմտությունների զարգացումը, ինչպես արդեն նշվել է, անգլերենի ուսուցման և մասնավորապես «Դիվանագիտական հաղորդակցման հիմունքներ» դասընթացի կարևորագույն նպատակներից է: Դասախոսները բազմիցս առիթ են ունենում համոզվելու, որ անգամ լավագույն ուսանողներից շատերը (որոնք ունեն քերականական խոր գիտելիքներ, հարուստ բառապաշար, կարողանում են գրագետ շարադրել իրենց մտքերը, ընթերցել ու հասկանալ բարդ տեքստեր) դժվարանում են լսելով ընկալել անգլերեն խոսքն ընդհանրապես, անգլերենի որևէ տարատեսակը մասնավորապես (բրիտանական անգլերեն, ամերիկյան անգլերեն և այլն): Ուստի հույժ կարևորվում է նպատակաուղղված և հետևողական աշխատանքը՝ ուսանողների՝ լսելով ընկալման հմտությունները քայլ առ քայլ խորացնելու ու զարգացնելու ուղղությամբ:

Ներկայացնում ենք ձայնագրությունների 2 նմուշների տեքստեր և առաջադրանքներ, ինչպես նաև ցուցումներ՝ աշխատանքը առավել արդյունավետ դարձնելու համար:

Ձայնագրություն 1

Մինչև ձայնագրությունը լսելը կազմակերպվում է քննարկում հետևյալ հարցերի շուրջ.

1. How many of you believe in luck? Raise your hands, please!
2. Do you think luck plays an important role in life or do you agree that luck exists but other factors are more important? Give your reasons.
3. What factors do you consider more important than luck in making a success in life?

Չայնազրույթյան տեքստը

Today I am going to discuss the question: “How much does luck contribute to success in life?” Let me start by saying that luck does play a role in life. There is “big-scale” luck such as being born into a wealthy family or winning the lottery. But there is also “small-scale” luck, such as a chance encounter with an influential person. In this talk I am going to argue that success in life is not limited to luck. While there is little we can do to influence big-scale luck, it’s ultimately our attitude and behaviour that influence small scale-luck.

In my opinion, there are 3 main factors that influence our success in life. The first of these is being open to new ideas and experiences. Lucky people regularly expose themselves to new experiences and environments, and build and maintain diverse networks. They are more likely to create, notice and act upon chance opportunities in life. Because of this, more opportunities come their way.

Another important point is that lucky people have a more positive outlook on life. Positive people can deal with setbacks and challenges better than negative or pessimistic people. They don’t give up at the first obstacle and continue to persevere in the face of failure. They also expect their good luck to continue in the future and because of this they take more calculated risks in life.

My final point is that lucky people are able to change bad luck into good fortune by learning from their behaviour. They change how they behave to reduce the chances of bad luck in the future. It's important to remember that lucky people are more likely to view a disaster as an opportunity for learning and growth, whereas unlucky people in the same situation would complain or blame someone or something else.

In conclusion, luck can affect us positively or negatively in life. However, in most cases there are other factors which are far more important in making a success of life.

Ձայնագրությունը լսելուց հետո ուսանողները կատարում են հետևյալ առաջադրանքները.

Task 1. Describe the style of the talk

- a) informal and chatty
- b) semi-formal and concise
- c) formal and complex

Task 2. Match phrases 1-8 to the sections a-c.

A	to begin a talk and introduce the topic	
B	to introduce or discuss the main points	
C	to end a talk	

1. Another important point is that ...
2. Let me start by saying that ...
3. In this talk I am going to argue that ...
4. In conclusion ...
5. My final point is that ...
6. The first of these is ...
7. Today I am going to dicuss the question ...
8. It is important to remember that ...

Task 3. Answer the questions.

1. How does the speaker define big-scale luck and small-scale luck?
2. Does the speaker believe that success in life is limited to luck?
3. According to the speaker what 3 factors influence our success in life? Expand on them.
4. How does the positive outlook on life contribute to success?
5. What conclusion does the speaker make at the end of the talk?

Զայնագրություն 2

Զայնագրության տեքստը

An Interview with Vasco da Gama and Christopher Columbus

Presenter: Good evening, we have with us in the studio two people who have recently come back from Asia: Mr Vasco da Gama...

Vasco da Gama: Hello!

Presenter: ... who has just returned from India and Mr Christopher Columbus...

Christopher Columbus: Hello everyone!

Presenter: ... who has just returned from his 3rd voyage to the east coast of Asia. Mr da Gama, you set off from Lisbon in July 1497, didn't you?

Vasco da Gama: Yes, July 8th it was, July 8th, if I remember rightly. Now, I set off and I took with me 170 crew and also provisions for approximately 3 years, just to make sure, you see. Now, the longest leg of the journey was a 6,000 km stretch between Cape... the Cape Verde islands and the Cape of Good Hope. We were out of sight of land for 93 days – a long time! Anyway, now, on the way, I managed to deal with some rather unfriendly Muslim rulers on the East coast of Africa and then another long sea voyage of about 23 days across the Arabian

Sea. Well, we arrived in India on May 22 last year, and thanks to my skills as a diplomat, we got on good terms with the ruler of Calicut.

Christopher Columbus: Er... Could I just come in here for a minute, Robin?

Presenter: Oh, yes, certainly, Mr Columbus, yes!

Christopher Columbus: Isn't it true, Vasco, that Bartolomeu Dias first sailed round the southern tip of the African continent in 1488, 10 years earlier than you – and if his crew hadn't refused to carry on further across the Indian Ocean that he'd have got there first?

Vasco da Gama: But he didn't, and that's the point. Anyway, we left Calicut late August 1498, loaded with lots of spices, drugs, silk and precious stones...

Presenter: You didn't get back till this September, did you? Er... Why did it take so long?

Vasco da Gama: Well, in fact we were delayed by contrary winds and difficulties en route, you see. Unfortunately, only 55 members of my crew survived.

Presenter: Oh, why was that?

Vasco da Gama: Because of the scurvy.

Presenter: Oh, still, it is a fantastic achievement, and it looks as though you have opened up an important new trading route with the Orient.

Vasco da Gama: Yes.

Presenter: Now, Christopher Columbus, you've just returned from your 3rd voyage, I think?

Christopher Columbus: Yes, that's right, Rob, and I think that in the long run my discovery of the East coast of Asia will be more significant than Vasco's little trip.

Presenter: Perhaps you could remind our listeners about your previous trips.

Christopher Columbus: Yes, certainly, Robin. Well, most educated people believe the Earth is round, of course. You do too, don't you, Vasco? And so you just have to keep going West to reach Japan and the Indies. Well, I couldn't persuade the King of Portugal to finance the trip in 1484, so in the end I had to go next door to Spain and get the money from King Ferdinand and Queen Isabella. That was 8 years later and I have to tell you that I had to do a big selling job on them because they hesitated quite a lot before deciding they would finance my incredible voyage.

So I left Spain on 2nd August in '92. A lot of people were leaving Spain that day, you may remember it was the same time that all the Jews were driven out of Spain. Anyway, we left 2nd August 1492, we had 3 ships and 90 men. Well, I decided to go via the Canary Islands so that I could pick up the winds to carry us off to the West. Now, on this first voyage we were out of sight of land for 36 days from the Canary Islands to the Indieth... to the Indies sorry. That's a distance of 4000 kilometers, Robin. We reached the other side of the Ocean on October 12th of that year, and we explored one or two of the islands. Obviously these are islands off the coast of China or Japan.

Presenter: Now, you arrived back in Spain on... in March 1493, yes? With a small amount of gold, 6 local residents from the island – you call them Indians, yes?

Christopher Columbus: Indians is right, Robin, yes.

Presenter: Yes, and some parrots. Not quite the gold mine you had promised, uh?

Christopher Columbus: Er not that... that may be true. May be not, but that was early days, remember. I... I'd proved it could be done, and that is the main point, if I may say so, Robin. Now my second voyage began 6 months later. This time I had 1200 men and I set up the first permanent European settlement on the other side of the Atlantic, do not forget that! My third voyage began on 30th May last year...

Presenter: Yeah, and what was the purpose of this third voyage?

Christopher Columbus: To discover a sea passage through to the Indies.

Presenter: And did you?

Christopher Columbus: Well, to be quite frank with you, no, no. But we did discover a huge river and we sailed all along the coast of Asia looking for a route through it or around it. Now, the trouble is that land appears to block the through route to the Indies but I am convinced that if we can find the route then it's only a few days' sailing to get to the Indies.

Presenter: So what are your plans for the future?

Christopher Columbus: Well, of course I've already started organizing a 4th voyage and this time I'll sail through to India. I'll see you there, Vasco.

Vasco da Gama: I rather doubt it, Chris.

Presenter: Mr da Gama, Mr Columbus, thank you.

Christopher Columbus: Yeah, thank you, Rob.

Vasco da Gama: Thank you.

Չայնագրությունը լսելուց հետո ուսանողները գրավոր պատասխանում են հետևյալ հարցերին, ապա ամբողջ խմբով քննարկում պատասխանները:

1. Where and when did Mr da Gama set off for his voyage?
2. What helped Mr da Gama deal with the unfriendly Muslim rulers?
3. How many members of da Gama's crew survived?
4. What was Vasco da Gama's ship loaded with when they left Calicut?
5. Which of the two explorers opened up an important new trading route with the Orient?
6. Who were the two people that supported Columbus in his undertaking?
7. What are Columbus's plans for the future in the interview?

Այնուհետև դասախոսն առաջարկում է քննարկել ևս երկու հարց.

1. Whose achievement was more significant at the time?
2. Which historical figures would you like to be able to interview?

Որպես տնային աշխատանք՝ հանձնարարվում է գրել «հարցազրույց» որևէ պատմական անձի հետ և ներկայացնել այն լսարանում (աշխատանքը կատարվում է զույգերով): Ուսանողները ստանում են մեկ այլ հանձնարարություն ևս. «Think of a historical figure from the history of Armenia; write the description of his/her life and achievements for a guide book for foreign visitors to our country»:

ՄԻԶԱՆԿՑԱԼ ՀԱՐՑՈՒՄՆԵՐ և ՆԱԽԱՔՆՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ

Յուրաքանչյուր կիսամյակում ուսանողներն ունեն 2 ընթացիկ հարցում՝ առաջինը գրավոր, երկրորդը բանավոր: Գրավոր հարցումը ներառում է անգլերենից հայերեն վերաշարադրելու 1 տեքստ (քաղաքական հոդված մամուլից), հայերենից անգլերեն 10 նախադասության թարգմանություն և անցած նյութի հիման վրա կազմված երկու հարց:

Կիսամյակի վերջում ուսանողները հանձնում են նաև նախաքննական աշխատանք՝ զեկուցում մասնագիտական թեմայով: Աշխատանքը կարող է լինել անհատական կամ համատեղ (2-3 ուսանողներից կազմված փոքր խմբով):

Առաջին կիսամյակում զեկուցման համար ուսանողները կամ ընտրում են որևէ երկիր և ներկայացնում նրա քաղաքական կառուցվածքը, արտաքին հարաբերությունները, կրթությունը, մշակույթը և այլն, կամ հանդես են գալիս որևէ միջազգային կազմակերպության գործունեության մասին զեկուցմամբ: Երկրորդ կիսամյակում զեկուցման թեմայի ընտրությունը կարելի է թողնել ուսանողի հայեցողությանը՝ նշելով այն ոլորտները, որոնք կարող են քննարկվել: Դրանք են՝ դիվանագիտության պատմություն, միջազգային հարաբերություններ, քաղաքական կոնֆլիկտ, որևէ դիվանագետի կամ քաղաքական գործչի գործունեություն և այլն: Զեկուցման ծավալը պետք է լինի մոտ 15 էջ: Ուսանողը բանավոր ներկայացնում է իր աշխատանքը 7-10 րոպե տևողությամբ ելույթով: Խրախուսվում և գնահատվում է զեկուցման ընթացքում պրոյեկցիոն սարքի օգտագործումը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ա. Արրահամյան, «Դիվանագիտական հաղորդակցում» դասընթացի ծրագիր, Երևան, 2011:
2. A. Abrahamyan, G. Melik-Bakhshyan, R. Melikyan. Diplomatic Intercourse. Yerevan, 2012.
3. L. Atoyan, R. Gasparyan, N. Harutyunyan, K. Muradyan. From School to University. Yerevan, 2009.
4. S. Brewster, A. Lane. The Big Picture. Oxford, 2012.
5. L. Jones. New Cambridge Advanced English. Cambridge University Press, 2002.
6. Л. Кубьяс, И. Кудачкина. Английский для специалистов-международников. Москва, 2006.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ներածություն.....	3
2. «Դիվանագիտական հաղորդակցման հիմունքներ» դասընթացի մասին	5
3. «Diplomatic Intercourse» դասագրքի մասին.....	10
4. «Diplomatic Intercourse» դասագրքով աշխատելու ընդհանուր ցուցումներ.....	11
5. Դասընթացի յուրացմանը նպաստող լրացուցիչ աշխատանքներ.....	27
6. Միջանկյալ հարցումներ և նախաքննական աշխատանքներ.....	41
7. Գրականություն	42

Տպագրված է «ԼԻՄՈՒՇ» ՍՊԸ-ի տպարանում:
Տպաքանակ՝ 50: